

Některé otázky SPP v procesu vojenskotechnických a organizačních změn

Doplňování a přezbrojování našich vojsk novou moderní technikou je objektivní jev z hlediska požadavků na reálné zabezpečení obranyschopnosti socialistických zemí proti silám agrese a imperialismu, které disponují moderními bojovými prostředky a tyto prostředky neustále zdokonalují.

S morálním zastaráváním techniky současně „stárnou“ nejenom vědomosti o této technice, ale i dosavadní formy a metody výcviku a přípravy vojsk v případě, že nebudou doplňovány, obměňovány ve vojenských školách i v ostatní praktické činnosti u vojsk.

Proces vojenskotechnických změn vyplývá z realizace linie **vojenské politiky KSČ** i politiky ostatních marxisticko-leninských stran států Varšavské smlouvy. Tato linie představuje určitý systém politiky a vědecky zdůvodněných názorů na problémy rozvoje a využití vojenské techniky. Tyto názory jsou realizovány tak, aby ozbrojené síly socialistických států byly materiálně technicky vybaveny na základě soudobých požadavků na úspěšnou obranu socialismu proti jakékoli agresi. Aktuální je myšlenka V. I. Lenina, že: „Každý přizná, že armáda, která se necví ve zvládnutí všech druhů zbraní, všech bojových prostředků a metod jimiž disponuje, nebo může disponovat, nepřítel počíná si pošetile ba zločinně.“ (V. I. Lenin, Spisy, sv. 31, str. 91)

Komunistická strana Československa, díky pomoci a spolupráci se Sovětským svazem, se Sovětskou armádou, věnuje od začátku budování ČSLA velkou pozornost materiálně technickému zabezpečení armády nejmodernějšími prostředky, techni-

kou a zbraněmi. O tom svědčí i jednání XV. sjezdu KSČ.

Celoarmádní stranický aktiv po XV. sjezdu KSČ věnoval kromě jiného značnou pozornost otázkám vědeckotechnického rozvoje a otázkám technické modernizace armády. Zdůraznil, že realizace doplňování armády novými, účinnějšími prostředky vojenské techniky kladně ovlivní růst bojové síly ČSLA, což vytvoří podstatně lepší možnosti pro další zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti ČSLA. K tomuto procesu přezbrojování ČSLA náčelník HPS-ČSLA ve svém referátu kromě jiného řekl: „V souladu s výsledky vědeckotechnického rozvoje a ekonomickými možnostmi státu dojde zejména v příštích letech ve vyzbrojování armády novými bojovými prostředky s vojenskou technikou k podstatným změnám.“ (Porada celoarmádního stranického aktivu k projednání závěrů XV. sjezdu KSČ v ČSLA, NV, Praha 1976, str. 44)

Hlavní úsilí v **technické modernizaci ČSLA** bude v příštích letech zaměřeno především na:

- rozvoj a modernizaci protivzdušné obrany;
- zvýšení úderné a palebné síly pozemních vojsk, jejich manévrovosti;
- modernizaci stíhacího letectva;
- modernizaci prostředků PVO a prostředků radioelektronického boje;
- prohloubení unifikace vojenské techniky a zbraňových systémů ČSLA s armádami Varšavské smlouvy;
- zvyšování víceúčelovosti použití jednotlivých druhů techniky a zbraní;

— rychlejší zavádění prostředků mechanizace, automatizace řízení a velení vojsk;

— modernizaci prostředků chemické, spojovací, ženijní, průzkumné, týlové a jiné vojenské techniky a její doplňování k vojskům ČSLA.

Těmto otázkám věnují velkou pozornost **výcvikové dokumenty MNO** v posledních letech.

V procesu modernizace a přezbrojování armády nemůžeme vidět jenom organizačně technický úkol. V přípravě a průběhu tohoto procesu jde o náročnou práci v oblasti vědeckovýzkumné základny, výrobní sféry a internacionální spolupráce v rámci Varšavské smlouvy. V tomto procesu dochází zákonitě ke změnám ve výcviku, výchově a režimu života vojsk. V oblasti výchovy a stranickopolitické práce je nutné věnovat pozornost tomu, aby kádry velitelů, náčelníků a politických pracovníků, organizace KSČ i SSM i ostatní vojáci pochopili, že tento proces modernizace a přezbrojování je zpravidla postupný. Dosavadní techniku, kterou jsou a budou jednotky a útvary vyzbrojeny, je nutné využívat a nepodceňovat. Je nutné všestranně vést příslušníky armády k tomu, aby novou technikou zaváděli co nejrychleji a nejkvalitněji tak, aby její možnosti byly v co nejkratší době přeměněny v reálnou bojovou hodnotu při zabezpečování vysoké bojeschopnosti jednotek, útvarů, svazků i celé ČSLA.

Zkušenosti ze Sovětské armády, ČSLA i ostatních armád Varšavské smlouvy ukazují na určité směry řízení a organizace výchovy, výcviku a stranickopolitické práce v procesu modernizace a přezbrojování vojsk novou technikou.

Je nutné dokonale si **ujasnit obsah, průběh a rozsah procesu přezbrojování** novou technikou a v souvislosti s tím i rozsah **organizačních změn jednotek a útvarů**. Toto ujasnění a pochopení by mělo proběhnout s potřebným předstihem především u velitelů, štábů, politických pracovníků v organizacích KSČ a SSM. Na základě tohoto ujasnění se zpravidla zpracovávají plány politického, organizačně technického, kádrového, výcvikového i materiálního zabezpečení přezbrojování jednotek.

Velmi důležitým úkolem v tomto procesu je vytvořit určitý **dostatečný předstih** v dokonalém zvládnutí nové techniky u velitelů, politických pracovníků, štábů i vojáků nejdůležitějších specializací. Je velmi důležité na školení a výcvik s novou technikou vybrat takové velitele, funkcionáře a vojáky, kteří zabezpečí rozšíření

znalostí i praktického výcviku u ostatních velitelů, politických pracovníků i vojáků.

Zkušenosti ukazují, že rozhodující část škod a poruch na nové technice je způsobena malými znalostmi a schopnostmi v obsluze, údržbě a ošetřování ze strany vojskotechnického personálu i ostatních vojáků. Tyto nežádoucí poruchy a škody na technice způsobují narušování bojové pohotovosti, protože předpokládané vysoké parametry nové techniky zůstávají dočasně nevyužity.

Proces zavádění nové techniky do armády výrazně ovlivňuje i kázeň. Kvalitativně vyšší nároky se kladou nejenom na vteřinové přesnosti a důslednost v práci s novou náročnou technikou, ale také na podstatně zvýšení osobní odpovědnosti a důslednosti v práci jednotlivců i kolektivů jednotek, na pochopení požadavků řádů, předpisů, norem v činnosti s novou technikou. Se zaváděním nové techniky zpravidla vzniká i nový druh různých specialistů. Někteří specialisté mají mimořádně velký význam i odpovědnost, např. za obsluhu i využití velké palebné síly techniky. To by však nemělo vést k tomu, aby z různých příčin tyto specialisté přebírali větší díl osobní autority, než příslušní velitelé jednotek, kteří mají příslušnou velitelskou pravomoc a odpovědnost ze svou jednotku. Velitel vždy nemá a těžko může vždy mít znalosti o detailech techniky, jako je tomu u speciálně připravených jeho podřízených. Velitel by měl mít celkovou intelektuálně vojenskou převahu. Na základě pochopení principů fungování techniky, jejích možností a parametrů a s využitím svých odborných specialistů je velitel schopen i povinen uplatňovat svou nedílnou velitelskou pravomoc i v jednotce s novou moderní bojovou technikou v míru i za války.

Využívání zdravé iniciativy a názorů podřízených specialistů, velitelů, politických pracovníků, organizací KSČ a SSM bude neoddělitelnou podmínkou a součástí úspěšného velení a řízení vojsk v technicky moderně vyzbrojené socialistické armádě i v budoucnu. Je nutné pochopit vlivy a důsledky změn v činnosti vojáků s novou technikou v režimu života i v kázni u jednotek. Kázeň vojáka a jednotky i s moderní technikou závisí nejen na politické uvědomělosti, ale i na osvojení návyků ukázněného chování na základě požadavků řádů, předpisů a rozkazů.

Stranická organizace jednotek a štábů kromě jiného musí věnovat pozornost zabezpečení toho, aby komunisté zvládli novou techniku s určitým předstihem; to není možné nechávat určité náhodnosti a živelnosti.

Příkladnosti a schopnosti komunistů v této oblasti se nedosahuje automaticky a snadno. Proto je nutné vytvářet podmínky především k cílevědomé a organizované přípravě komunistů, jako rozhodujícího předpokladu k tomu, aby byli schopni stát v čele mistrného zvládnutí i nové moderní techniky. Zkušenosti ukazují, že je nutné rozšiřovat stranické kolektivy u rot, baterií a jednotek s důrazem na nosné funkce.

Ve stranické práci mají důležitou úlohu **stranické organizace štábů** všech stupňů. Tyto kádry pod vedením strany, státních a vojenských orgánů vlastně **řídí celý proces nejen přezbrojování, ale i proces změn organizační, dislokační struktury, proces materiálně technického, kádrového, výcvikového zabezpečení.** Toto má zvláštní význam v současných podmínkách ČSLA, kdy na nižších stupních velení je převážná většina mladých, méně zkušených velitelů a funkcionářů, kteří zpravidla měli být připraveni k ovládnutí nové techniky na vojenských školách. Konkrétní proces řízení a organizace výchovy, výcviku vojáků s novou technikou u jednotek a její materiální zabezpečení je velmi náročná práce, která vyžaduje všestrannou aktivní pomoc ze strany vyšších stupňů vůči nižším stupňům po stránce obsahově metodické, plánování i organizace výcviku.

Nová technika zpravidla přichází k útvarům postupně. Proto má mimořádný význam plánovitě zabezpečení jejího urychleného zvládnutí. Přitom bojová pohotovost musí být kvalitně zabezpečována i s dosud existující technikou, jejím pečlivým ošetřováním, bez jejího podceňování.

Ve **vojenskotechnické propagandě**, v národně technické agitaci je nutné věnovat pozornost objasňování charakteru nové techniky, jejím přednostem a bojovým možnostem a vést vojáky k zájmu, odpovědnosti za rychlé i kvalitní zvládnutí nové techniky. S příchodem nové techniky nemusí být vždy dostatek výcvikových předpisů, modelů, názorných pomůcek. Proto v zájmu rychlého a kvalitního zvládnutí nové techniky je nutné věnovat péči zhotovování a rozšiřování těchto pomůcek i názorně technické agitace v prostorech cvičišť, odborných učeben a parků i v rájonech jednotek.

Při přechodu na novou techniku je nutné organizovat využití zkušeností z dokumentace, výcvikových pomůcek i zkušeností z výchovy a výcviku i stranicko-politické práce jednotek, kde již došlo k přezbrojení novou technikou.

V tomto jsou osvědčené zkušenosti z organizace ukázek techniky a výcviku s ní, besed, přednášek odborníků, konstruktérů i velitelů, kteří mají zkušenosti z práce s novou technikou.

Zvláště může být velmi užitečné studium a využívání **sovětských zkušeností** z práce s novou technikou, kterou má Sovětská armáda již několik let.

K užitečnosti a nutnosti studia, popularizace a využívání zkušeností z výchovy a výcviku s novou technikou je velmi cenná myšlenka V. I. Lenina, že nelze se naučit řešit úkoly novými metodami, jestliže nám včerejší zkušenosti neodkryly oči.

Při přezbrojování je nutné zpravidla dočasně změnit i **organizaci života a režimu** jednotek a útvarů. Např. jednotky, které jsou ještě vybaveny dosavadní „starou“ technikou, musí zpravidla pokračovat v intenzivním plnění úkolů při zabezpečování bojové pohotovosti i jiných úkolů za jednotky, které musí urychleně novou techniku ovládnout. K takovému úkolům může také patřit budování materiálně technické základny, zvýšené úkoly v dozorcích a strážních službách a jiné. I v tomto směru je nutné orientovat velitele, náčelníky, politické pracovníky a stranické organizace, aby vedli příslušníky jednotek k pochopení tohoto složitého procesu a k mobilizaci vojáků k aktivní a iniciativní práci v procesu technických a organizačních změn.

Socialistickou soutěž je nutné orientovat u štábů a jednotek na mobilizaci lidí k urychlenému a kvalitnímu zvládnutí nové techniky, na pomoc zkušenějších velitelů a vojáků ostatním příslušníkům, na zvyšování třídnosti a zastupitelnosti. Moderní technika zvyšuje požadavky na vzájemnou zastupitelnost, na druhou odbornost. Dále je nutné socialistickou soutěž orientovat na zdokonalování a vytváření výcvikových pomůcek, názorných pomůcek, zařízení, učeben, kabinetů i budování cvičišť. Důraz položit na krátkodobé soutěže mezi srovnatelnými funkcemi a specialisty, na využití výcviku i kulturně výchovné činnosti k organizování soutěží a znalosti a dovednosti práce s novou technikou, večerů otázek a odpovědí, kvízů apod., přičemž průběh a výsledky soutěže spojit s popularizací a rozšiřováním zkušeností v ovládnutí nové techniky.

Zavádění nové moderní techniky objektivně působí na **změny v podmínkách, metodách a formách přípravy vojsk** ve všech předmětech bojové a politické přípravy v zabezpečování bojové pohotovosti. Podle B. Engelse: „Pokroky techniky jakmile se staly vojensky použitelnými a jak-

mile byly též použity, téměř násilím způsobily změny, ba převraty ve způsobu boje.“ (B. Engels, Antidühring, Praha 1949, str. 147)

Z toho vyplývá, že je třeba působit ve směru překonávání konzervatismu i zastaralých názorů i praxe v oblasti neefektivních metod a forem výcviku, které jsou v rozporu s požadavky moderní techniky. To znamená, že je zapotřebí modernizovat i výcvikový proces s využitím poznatků vědy a techniky.

V procesu přezbrojování a organizačních změn dochází zpravidla ke změnám některých profesí vojáků z povolání. Některé je nutné přeskolit na jiné odbornosti, některé přemístit k jiným útvarům a svazkům. To je závažný politický úkol, ke kterému musí velitelé a političtí pracovníci s využitím stranických organizací na základě dobrých znalostí každého vojáka z povolání přistupovat citlivě a správně. Cílem je optimálně sladit požadavky a zájmy armády se zájmy jednotlivých vojáků z povolání. Zkušenosti ukazují, že na základě osobních pohovorů s každým vojákem z povolání se to řeší úspěšně k oboustranné spokojenosti naprosté většiny vojáků z povolání.

V této oblasti mají nezastupitelné místo **vojenské školy**, které připravují kádry různého druhu. Je nutné vytvářet optimální podmínky, aby pedagogický sbor i posluchači měli možnost včas se seznamovat nejen s novou vojenskou technikou, kterou je armáda vyzbrojována, ale i s progresivními zkušenostmi ve výchově, výcviku a stranickopolitické práci vojsk v procesu vojenskotechnických a organizačních změn.

Je jisté správné, že výcvikové dokumenty MNO ukládají některým vojenským školám, aby s předstihem připravili posluchače na dokonalé zvládnutí nové techniky. Tak např. VVŠ PZ Vyškov ukládá, aby posluchači zvládli zaváděnou novou techniku pozemního vojska, střelbu z nové techniky a její řízení podle nových osnov střelby, které byly vyzkoušeny u některých útvarů a postupně jsou zaváděny do ČSLA.

Zkušenosti ukazují, že vedle plánů organizačních technických, materiálních, kadrových i jiných opatření, které se v průběhu přezbrojování a reorganizace řeší, politické oddělení svazků a politické skupiny útvarů zpracovávají a zpracovávají plány **stranickopolitické práce**. Tyto plány a jejich realizace zpravidla obsahuje **tato opatření ve stranickopolitické práci**:

— s veliteli, náčelníky, politickými pracovníky, se stranickým aktivem: objasnit s předstihem význam, cíl, předpoklá-

daný průběh přezbrojování a reorganizace jednotek a útvarů, objasnění úkolů velitelů, náčelníků, politických pracovníků, stranických organizací v tomto procesu;

— ve stranických organizacích: rozmístění komunistů v procesu přezbrojování a reorganizace, zabezpečení změn v nové stranické struktuře, aktivní podíl stranických organizací na kadrových změnách a kadrovém zabezpečení, konkrétní úkoly komunistů, rozšiřování a zkvalitňování stranických organizací v jednotkách;

— ve vnitřní činnosti politického aparátu: rozmístění a úkoly politických pracovníků při přezbrojování a při organizačních změnách v jednotkách a útvarcích, vliv na zpracování a zabezpečení plánů bojové a mobilizační pohotovosti, aktivní účast a podíl politických pracovníků na odborně metodickém přeškolení na novou techniku;

— v ideologické práci: její aktivní vliv na objasňování VTR ve vojenství, o úloze člověka a techniky, objasňování požadavků na zvládnutí nové techniky, seznamování s novou technikou s využitím základních forem ideové výchovy, masové politické práce i kulturně výchovné činnosti, kadrové a obsahově metodické zajištění nové struktury základních forem ideologické práce v reorganizovaných jednotkách, vytváření agitačního a propagandistického aktivu v jednotkách;

— ve stranickopolitické práci: ve školních jednotkách, v kursech, na instrukčně metodických zaměstnáních;

— v rozvoji socialistického soutěžení: krátkodobé soutěže k budování materiálně technické základny k vzájemné pomoci při ovládnutí nové techniky, k dosahování zastupitelnosti, druhé odbornosti a třídnosti a k bezpečnému a hospodárnému provozu nové techniky.

— ☆ —

Proces přezbrojování a organizačních změn v ČSLA nebyl, není a nebude ani v budoucnu nějakou jednorázovou akcí, ale bude to proces postupný podle sladění možností a požadavků na zabezpečování vysoké bojové schopnosti ČSLA.

Dílečích zkušeností z výchovy, výcviku i stranickopolitické práce u útvarů, rozkazů ČSLA je hodně. Bude užitečné, aby o nich psali ve vojenském tisku velitelé i političtí pracovníci.

Pokusil jsem se v článku zevšeobecnit některé zkušenosti od některých útvarů a svazků ČSLA, Sovětské armády a NLA NDR.